

ROSZCZENIA Z TYTUŁU ŚMIERCI OSOBY NAJBLIŻSZEJ

1. Wstęp

Śmierć osoby najbliższej to bez wątpienia ogromna tragedia osobista, jak i rodzinna. Z odejściem domownika wiąże się ogromne cierpienie psychiczne, nieprzespane noce i odczucie przygnębienia, a nawet depresja. W sytuacji nagłej i niespodziewanej śmierci rodzina zmarłego w pierwszej kolejności skupia się zazwyczaj na organizacji pogrzebu.

Roszczenia i prawa, przysługujące w wyniku śmierci z wiadomych przyczyn, nie są w kręgu zainteresowań. Stąd osoby najbliższe zmarłego nie domagają się świadczeń, które im przysługują.

Poradnik ten ma na celu unaocznienie, jakie roszczenia na gruncie prawa cywilnego mogą przysługiwać osobom najbliższym zmarłego w rezultacie tzw. czynu niedozwolonego - wypadku drogowego, śmiertelnego pobicia, błędu lekarskiego lub innych zdarzeń, których skutkiem jest pozbawienie życia innej osoby.

W treści e-booka znajduje się opis roszczeń związanych:

- a. ze zwrotem poniesionych kosztów leczenia zmarłego;
- b. z pokryciem wydatków związanych z pogrzebem;

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz
Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz
| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219
| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

- c. z rentą odszkodowawczą;
- d. z odszkodowaniem i zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę.

2. Zwrot kosztów leczenia

W wielu przypadkach śmierć poszkodowanego poprzedzona jest długotrwałym leczeniem szpitalnym. Koszt hospitalizacji poszkodowanego (korzystania z sprzętów medycznych) może sięgać nawet dziesiątków tysięcy złotych.

Zwrot kosztów leczenia zmarłego należy się każdej osobie, która poniosła taki wydatek. Z roszczeniami z art. 446 § 1 kodeksu cywilnego (dalej k.c.) może wystąpić o niego każdy podmiot, niezależnie od tego, czy łączyły go z poszkodowanym jakiegokolwiek relacje. Przesłanką dochodzenia tych roszczeń jest faktyczne poniesienie kosztów leczenia (nie wystarcza zatem jedynie zaciągnięcie zobowiązania do ich poniesienia). Jeśli koszty leczenia ponosił najpierw poszkodowany, a następnie ciężar ich ponoszenia przejęła inna osoba, z chwilą śmierci poszkodowanego roszczenie o zwrot poniesionych przez niego kosztów przechodzi na jego spadkobierców, natomiast osoba ponosząca pozostałe koszty ma samodzielne roszczenie o ich zwrot.¹

Przechodząc do kwestii wysokości odszkodowania, tak naprawdę trudno jest oszacować całościową kwotę roszczenia, gdyż składa się na nią: długość

---

¹ G. Karaszewski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, Warszawa 2019, art. 446.

pobytu w szpitalu, liczba użytkowanych sprzętów specjalistycznych i czas korzystania z nich.

Koszt dobowej hospitalizacji poszkodowanego może wynosić nawet 500 zł. Z kolei koszt użycia zaawansowanego sprzętu medycznego potrafi wynieść nawet 2 000 zł za dobę. Uwzględniając fakt, że niejednokrotnie leczenie poszkodowanego trwa wiele tygodni, roszczenie o zwrot kosztów leczenia może obejmować kwoty od kilkunastu do kilkudziesięciu tysięcy złotych.

3. Normalne koszty pogrzebu

Obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu na podstawie art. 446 § 1 k.c. obejmuje zwrot kosztów bezpośrednio związanych z pogrzebem, tj.:

- a. przewóz zwłok;
- b. nabycie trumny;
- c. zakup miejsca na cmentarzu;
- d. koszty samej ceremonii pogrzebowej;
- e. kwiaty, wieńce i znicze;
- f. zwyczajowy poczęstunek;
- g. postawienie nagrobka.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz
Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz
| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219
| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

Oprócz tego zwrotowi podlegają również wydatki odpowiadające zwyczajom danego środowiska. Ustalając zwyczaje panujące w danym środowisku, należy kierować się kryteriami obiektywnymi, oczywiście odniesionymi do pewnego kręgu podmiotów. Specyficzne zwyczaje nie odnoszą się tylko do praktyk religijnych, związanych z ceremonią pogrzebową. Pojęcie to dotyczy również regionalnych obrzędów pogrzebowych.

„Skoro o wysokości odszkodowania pod postacią kosztów wystawienia nagrobka decydują przeciętne zwyczaje, to indywidualne upodobania poszkodowanego, wykraczające poza powszechnie przyjęte, nie mogą obciążać osoby zobowiązanej do odszkodowania”.²

Klasyfikację kosztów pogrzebu jako „normalne” możemy przełożyć na dwie kwestie: liczebności osób uczestniczących w obrzędzie i ceny zakupu przedmiotów związanych z pochówkiem.

Pierwsze zagadnienie możemy tłumaczyć obiektywną nadmiernością osób.

Drugie zagadnienie odnosi się do średniej rynkowej ceny danego produktu. Oczywiście, możemy postawić zmarłemu monumentalny pomnik, ubierać się w ekskluzywne stroje żałobne, czy na potrzeby poczęstunku zamówić drogie dania, jednakże wnosząc o rekompensatę za poczynione wydatki sąd z pewnością będzie kierował się przeciętną wartością rynkową danego przedmiotu i to w takiej wysokości możemy oczekiwać za niego zwrotu kosztów.

---

² Wyrok SN z 24.11.1972 r., I CR 509/72, LEX nr 7185.

Kolejnym istotnym faktem jest to, że dochodzenie kompensaty musi być następstwem poczynionych na ten cel nakładów. „Za przedwczesne należy uznać powództwo o zasądzenie kosztów nagrobka przed jego wzniesieniem (art. 446 § 1 k.c.)”.³ Stąd zwrotu nakładów należy chodzić po fakcie wydania pieniędzy.

3.1 Wieńce i znicze

Jednym z wydatków związanych z uroczystością pogrzebową są wieńce i znicze. Ich obecność podnosi walory estetyczne pogrzebu, nadaje powagę wydarzeniu oraz pozwala na należyte i godne pochowanie zmarłego.

Sąd Najwyższy w jednym ze swoich orzeczeń uznał, że wydatki w kwocie 500 złotych, poniesione przez siostrę zmarłego na zakup wieńca i zniczy, mieszczą się w ramach kosztów pogrzebu, których zwrot przysługuje na podstawie art. 446 § 1 k.c. Okoliczność, że wydatek związany był z czczeniem pamięci zmarłego nie stoi na przeszkodzie zaliczeniu go do kosztów pogrzebu, przecież cała uroczystość pogrzebu służy uczczeniu pamięci zmarłego.⁴

Obecność zniczy oraz wieńców jest nierozzerwalnie połączona z uroczystościami pogrzebowymi obchodzonymi w całym kręgu kultury chrześcijańskiej. Z reguły kwoty przeznaczane na zakup zniczy i wieńca pogrzebowego wynoszą średnio od 200 zł do 500 zł.

³ Wyrok SN z 4.06.1998 r., II CKN 852/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 196.

⁴ Wyrok SN z 18.02.2004 r., V CK 269/03, LEX nr 238971.

3.2 Odzież żałobna

Do kosztów pogrzebu w rozumieniu art. 446 § 1 k.c. można zaliczyć nie tylko wydatek poniesiony na ubiór zmarłego, lecz również umiarkowany wydatek poniesiony na zakup niezbędnej odzieży żałobnej dla żałobników. Noszenie odzieży żałobnej zarówno w czasie pogrzebu, jak i przez dłuższy czas po zgonie osoby bliskiej, jest zwyczajowo przyjęte w wielu środowiskach w naszym społeczeństwie.⁵ Żałoba to również element kultu bliskiej osoby zmarłej, więc zakup stosownej odzieży żałobnej także zasługuje na zaliczenie do kosztów pogrzebu. Kwota przysługująca na zakup owego ubrania oscyluje w okolicach 1 000 zł.⁶

3.3 Zwyczajowy poczęstunek

Poczęstunek po ceremonii pochowania ciała również jest uznawany przez sądy za część ogólnej sumy kosztów pogrzebu. Jak stwierdził w jednym ze swoich orzeczeń Sąd Najwyższy, do tych wydatków należy zaliczyć także wydatki na poczęstunek żałobników, skoro jest to zwyczaj w zasadzie powszechnie przyjęty i dotyczy przede wszystkim krewnych zmarłego (bliższych i dalszych członków rodziny), jak również innych osób bliżej z

---

⁵ Wyrok SN z 7.03.1969 r., II PR 641/68, OSNC 1970, nr 2, poz. 33.

⁶ Wyrok SA w Warszawie z 22.05.2018 r., V ACa 1287/17, LEX nr 2522732; Wyrok SA w Warszawie z 2.10.2015 r., I ACa 84/15, LEX nr 1816109.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz
Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz
| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219
| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

denatem związanych, np. najbliższych współpracowników itp. Koszt takiego poczęstunku, utrzymany w rozsądnych stosownie do okoliczności granicach (nie mający charakteru tzw. stypy pogrzebowej), podlega zwrotowi na równi z innymi kosztami pogrzebu zgodnie z art. 446 § 1 k.c.⁷

W naszym kręgu kulturowym poczęstunek po obrzędach pogrzebowych - obiad dla najbliższych uczestników pogrzebu, jest nierozzerwalnie połączony z uroczystością pogrzebu i oczywistym jest zaliczenie tego do potencjalnych kosztów pochówku zmarłego. W kwestii ceny za poczęstunek (obiad) wypowiedział się w jednym ze swych orzeczeń Sąd Apelacyjny w Katowicach który uznał, że koszty takiego poczęstunku mogą wynosić do 30 złotych na osobę.⁸

Warto przyrzeć się też liczbie osób uczestniczących w poczęstunku. Z reguły uczestniczą w nim najbliżsi krewni oraz przyjaciele zmarłego, a nie wszystkie osoby uczestniczące w pogrzebie. Udział w takim poczęstunku ponad stu osób trudno uznać za odpowiadający takim kryteriom.⁹

3.4 Nagrobek

Wydatki na postawienie i urządzenie nagrobka (pomnika) w rozumieniu art. 446 § 1 k.c. wchodzi w skład kosztów pogrzebu niezależnie od rodzaju

---

⁷ Wyrok SN z 6.01.1982 r., II CR 556/81, LEX nr 8388.

⁸ Wyrok SA w Katowicach z 10.10.2013 r., I ACa 604/13, LEX nr 1394202.

⁹ Wyrok SO w Piotrkowie Trybunalskim z 1.06.2017 r., I C 711/16, LEX nr 2337790.

nagrobka i czasu jego postawienia. Odszkodowanie obejmuje zwrot pełnych poniesionych na ten cel kosztów, chyba że sąd dojdzie do przekonania, na podstawie okoliczności sprawy, że koszty te są rażąco wygórowane w zestawieniu z normalnymi wydatkami przyjętymi w podobnych przypadkach.¹⁰

Zdaniem sądów obecna przeciętna (wolnorynkowa) cena pojedynczego nagrobka z montażem wynosi od 5 000 zł do 7 000 zł”.¹¹

4. Renta odszkodowawcza

Renta odszkodowawcza przysługuje osobom, którym zmarły był zobowiązany uiszczać świadczenie alimentacyjne. Ma ona charakter kompensacyjny. Oznacza to, że jest to świadczenie rekompensujące utracony przychód uzyskiwany z alimentów. Charakter tej renty zbliżony jest do kwestia renty alimentacyjnej, określonej w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (dalej k.r.o.).¹²

Renta ma na celu wynagrodzić przyszłą szkodę, polegającą na utracie żywiciela. Charakter odszkodowawczy renty powoduje, że świadczenia rentowe wymagalne i niezaspokojone za życia uprawnionego przechodzą na jego spadkobierców. Dziedziczeniu nie podlega natomiast samo prawo do renty, ma ono charakter

---

¹⁰ Wyrok SA w Szczecinie z 16.03.2017 r., I ACa 773/16, LEX nr 2307625.

¹¹ Wyrok SA w Szczecinie z 22.01.2020 r., I ACa 230/19, LEX nr 2907151; Wyrok SA w Krakowie z 12.06.2019 r., I ACa 62/19, LEX nr 2770847.

¹² M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

osobisty.¹³ Rentę odszkodowawczą możemy podzielić na obligatoryjną i fakultatywną. Różni je przede wszystkim osoba uprawnionego do jej pobierania.

4.1 Renta obligatoryjna

Osobami, które mogą ubiegać się o obligatoryjną rentę odszkodowawczą są te wymienione w przepisach k.r.o., tj. krewni w linii prostej, rodzeństwo oraz małżonek, nieuznany za jedyne sprawcę rozpadu pożycia małżeńskiego. Co ciekawe, przysługuje ona również dzieciom, które zostały poczęte a nie narodzone za życia zmarłego. Możliwość ubiegania się o rentę alimentacyjną nie posiadają jednak dzieci poczęte po śmierci zmarłego dzięki metodzie in-vitro.

W przypadku niedostatku istnieje również możliwość otrzymania renty odszkodowawczej przez wnuki zmarłego. Jako stan niedostatku należy rozumieć nie tylko sytuację, gdy osoba uprawniona do alimentacji nie ma w ogóle środków utrzymania, lecz także taką, gdy nie jest ona w stanie w pełni zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb.

Sądownictwo wyznaczyło sposób obliczania wysokości tego świadczenia. Zasądzona renta nie może być wyższa od kwoty, którą zmarły byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego. Przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r.o. (usprawiedliwione

---

¹³ M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego) oraz w art. 446 § 2 k.c. Zasądzenie renty obligatoryjnej nie jest zależne od tego, czy obowiązek alimentacyjny zmarłego był stwierdzony prawomocnym wyrokiem, ani od tego, czy zmarły wypełniał ten obowiązek. Sąd powinien poczynić ustalenia, czy w świetle przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego roszczenia alimentacyjne byłyby zasadne i przez jaki okres.¹⁴

Renta, która przysługuje dziecku z przyczyny zgonu jednego z rodziców, powinna być zasądzona do momentu, kiedy stanie się ono zdolne do pracy zarobkowej, bądź do momentu ukończenia studiów, w sytuacji kiedy od razu rozpocznie kształcenie na uczelni wyższej bezpośrednio po ukończeniu szkoły. Jest to niezależnie od tego, czy żyjący rodzic będzie w stanie utrzymać je finansowo.¹⁵

Warto zaznaczyć, że jeżeli żyjący rodzic dziecka wejdzie w nowy związek małżeński, to świadczenie renty odszkodowawczej po zmarłym rodzicu dalej mu przysługuje. Wynika to z faktu, iż ojczym lub macocha nie mają obowiązku dostarczania dziecku środków do życia.¹⁶

4.2 Renta fakultatywna

¹⁴ J. Gudowski, G. Bieniek [w:] T. Bielska-Sobkowicz, H. Ciepla, M. Sychowicz, R. Trzaskowski, T. Wiśniewski, C. Żulawska, J. Gudowski, G. Bieniek, *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna*, wyd. II, Warszawa 2018, art. 446.

¹⁵ J. Gudowski, G. Bieniek [w:] T. Bielska-Sobkowicz, H. Ciepla, M. Sychowicz, R. Trzaskowski, T. Wiśniewski, C. Żulawska, J. Gudowski, G. Bieniek, *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II*, Warszawa 2018, art. 446.

¹⁶ Uchwała SN z 28.05.1968 r., III CZP 50/68, OSNC 1969, nr 2, poz. 23.

Renta fakultatywna może być przyznana osobie bliskiej zmarłemu. Warunkiem otrzymania jej jest powołanie się na fakt, iż zmarły w sposób stały, regularny i z własnej nieprzymuszonej woli przeznaczał sumy na utrzymanie takiej osoby.

Warto zauważyć, iż nie istnieje definicja kręgu osób, które mogą być uznawane wprost za osoby bliskie. Wśród uprawnionych orzecznictwo wymienia przede wszystkim: krewnych, powinowatych, konkubenta, tzw. wychowanców, pasierba, macochę, małoletnie dzieci konkubenta zmarłego (a więc nieprzysposobione) itp. Wydaje się, że uprawnionym do renty fakultatywnej może być także partner życiowy tej samej płci, w szczególności, gdy prowadził ze zmarłym wspólne gospodarstwo domowe¹⁷.

Orzeczenie renty fakultatywnej niekoniecznie musi być związane z niedostatkiem osoby wnioskującej o nią. Bardzo często ma ona charakter uzupełniający rentę obligacyjną, bądź ma zastąpić ją w przypadku niewystąpienia przesłanek, które pozwoliłyby na zasądzenie tejże.

5. Odszkodowanie

Osobie utrzymującej bliskie więzi emocjonalne ze zmarłym również przysługuje możliwość ubiegania się o stosowne odszkodowanie. Podstawą do jego zasądzenia jest poniesienie szeroko rozumianej szkody majątkowej, która często jest nieuchwytna lub trudna do obliczenia, a prowadzi do znacznego

---

¹⁷ M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej.”¹⁸ Taka szkoda może obejmować sytuacje, które w oczywisty sposób powodują utratę realnej sposobności do poprawy warunków bytowych.

Utrata przez dziecko osobistych starań matki o jego utrzymanie i wychowanie stanowi przede wszystkim o pogorszeniu się sytuacji życiowej dziecka, uzasadniającym odszkodowanie na podstawie art. 446 § 3 k.c.¹⁹ Podobnie sprawa wygląda w przypadku śmierci wchodzącego w dorosłość syna, który stanowiłby pomoc finansową dla rodziny²⁰, czy też odejścia osoby, z którą wiązane były plany życiowe²¹.

Interesującym zjawiskiem są sytuacje, w których nie ma bezpośredniej straty materialnej, ale występuje pogorszenie sytuacji życiowej. Sytuacja taka ma miejsce np. gdy starsza siostra małoletniego rodzeństwa po stracie matki musi się zająć prowadzeniem domu i przez to zmuszona jest zaprzestać cennej pracy zawodowej, czy też sytuacja, w której wskutek śmierci najbliższego osoba musi zaniechać działalności zapewniającej jej ważną pozycję społeczną. W tych przypadkach zachodzi obiektywne pogorszenie sytuacji życiowej osoby uprawnionej, choć może ona nie doznać realnych strat materialnych.²²

---

¹⁸ J. Gudowski, G. Bieniek [w:] T. Bielska-Sobkowicz, H. Ciepla, M. Sychowicz, R. Trzaskowski, T. Wiśniewski, C. Żuławska, J. Gudowski, G. Bieniek, *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II*, Warszawa 2018, art. 446.

¹⁹ Wyrok SN z 6.02.1968 r., I CR 654/67, OSNC 1969, nr 1, poz. 14.

²⁰ Wyrok SN z 13.05.1969 r., II CR 128/69, OSPiKA 1970, nr 6, poz. 122.

²¹ Wyrok SN z 8.05.1969 r., II CR 114/69, OSNC 1970, nr 7-8, poz. 129.

²² J. Gudowski, G. Bieniek [w:] T. Bielska-Sobkowicz, H. Ciepla, M. Sychowicz, R. Trzaskowski, T. Wiśniewski, C. Żuławska, J. Gudowski, G. Bieniek, *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II*, Warszawa 2018, art. 446.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz

Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz

| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219

| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

Odszkodowanie może zostać przyznane także osobie, u której poziom aktywności życiowej został obniżony przez cierpienie psychiczne.

Sąd, przyznając uprawnionemu to świadczenie, bierze pod uwagę wiele czynników. "Stosowne" odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej z art. 446 § 3 k.c. nie zależy jedynie od matematycznego wyliczenia utraty oznaczonych kwot pieniężnych. Szczególny charakter szkody rekompensowanej "stosownym", a nie "należnym" odszkodowaniem wiąże się bowiem z koniecznością daleko idącej indywidualizacji zakresu tego świadczenia.

Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. obejmuje nieuchwytnie i trudne do wyliczenia szkody, polegające nie tylko na pogorszeniu sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości polepszenia, a nawet tylko ustabilizowania szeroko rozumianej sytuacji życiowej. Oznacza to, iż każdy przypadek jest oceniany indywidualnie i nie jest możliwe oszacowanie konkretnej kwoty na podstawie średnich kwot zasądzonych w innych sprawach sądowych.

Należy podkreślić, że zasilek pogrzebowy, odprawa pośmiertna, renta otrzymana z ZUS lub od pracodawcy, darowizny przekazywane członkom rodziny zmarłego przez osoby trzecie i wypłata świadczenia na podstawie polisy ubezpieczeniowej nie powoduje zaliczenia kwot z wyżej wymienionych źródeł na poczet odszkodowania.²³

---

²³ M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

Ponadto prawo przewiduje możliwość dziedziczenia roszczenia, niezależnie od tego, czy zostało wytoczone za życia uprawnionego. Spadkobiercy mogą oczywiście otrzymać odszkodowanie tylko wtedy, gdy przysługiwałoby ono uprawnionemu, jeśli żyłby w chwili wyrokowania, i tylko w takim zakresie, jaki odpowiada szkodzie powstałej do dnia jego śmierci.²⁴

6. Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę

Na początek należy wskazać, że instytucja ta powróciła do k.c. na mocy nowelizacji z dnia 03.08.2008 r. W przypadku, kiedy śmierć nastąpiła przed tą datą, podstawą do przyznania zadośćuczynienia jest przepis, który odnosił się do zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego.²⁵

Roszczenie to ma charakter odszkodowania za doznane cierpienia osobiste. Celem zadośćuczynienia orzeczanego na podstawie art. 446 § 4 k.c. nie jest zapłata za przedwczesność śmierci, ale kompensata za ból spowodowany pozbawieniem możliwości dalszego życia członka rodziny, który pozostał przy życiu, z bliskim zmarłym członkiem rodziny, tzn. że jego celem jest kompensata doznanej krzywdy, a zatem złagodzenie cierpienia psychicznego, wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do nowej sytuacji życiowej.²⁶

²⁴ Uchwała SN(7z) z 26.10.1970 r., III PZP 22/70, OSNC 1971, nr 7-8, poz. 120.

²⁵ M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

²⁶ Wyrok SA w Łodzi z 8.03.2013 r., I ACa 1239/12, LEX nr 1289508.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz
Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz
| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219
| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

Istotne jest, że można ubiegać się o zasądzenie zadośćuczynienia również w sytuacji, w której wypadek przy pracy stał się przyczyną śmierci, o ile sąd uzasadni to szczególnymi okolicznościami, dotyczącymi pokrzywdzonych.²⁷

Krąg osób uprawnionych do zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zawęża się wyłącznie do osób najbliższych zmarłemu, tj. osób z którymi miał on więź rodzinną. Więź rodzinną należy traktować jednak w sposób bardzo szeroki. W tym kręgu można uwzględnić także osoby, które wykazują bliskość z osobą zmarłą. Takimi osobami są np. przybrana rodzina, dziadkowie, a nawet osoby żyjące w konkubinacie, bez względu na orientację seksualną.

Głównym dowodem świadczącym o silnej więzi emocjonalnej, łączącej powoda ze zmarłym, jest wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego, czy wspólne wychowywanie potomstwa. Poniesiona krzywda niematerialna musi być rzeczywista i powinna mieć znaczny rozmiar.

Wysokość kwoty zadośćuczynienia zależy m.in. od: długości cierpień psychicznych i ich oddziaływanie na pozostałe dziedziny życia; intensywności relacji, łączącej uprawnionego ze zmarłym; osłabienia witalności życiowej; rezygnacji z życia towarzyskiego; występującej apatii; problemów z uporządkowaniem życia „na nowo”; sytuacja rodzinna uprawnionego i jego wieku. Istotne są także okoliczności śmierci, szczególnie w sytuacji, w której ubiegający się o zadośćuczynienie był ich świadkiem.

Najjaskrawszym przykładem przysługiwania roszczenia jest śmierć osoby najbliższej dla małoletniego, ze względu na trudności psychiczne, wywołane

---

²⁷ Wyrok SN z 16.12.2014 r., I PK 124/14, OSNP 2016, nr 6, poz. 70.

nieprzyjemnymi zdarzeniami, w okresie dorastania. Przyznana kwota musi rekompensować przeżycie dotychczasowych i przyszłych cierpień, stymulując i łagodząc cierpienia psychiczne.²⁸

Za krzywdę powstałą wskutek śmierci poszkodowanego spowodowanej czynem niedozwolonym popełnionym przed dniem 3 sierpnia 2008 r. najbliższemu członkowi rodziny przysługuje zadośćuczynienie na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c.²⁹

Zadośćuczynienie ma charakter osobisty, wobec tego nie podlega dziedziczeniu. Istnieje jednak możliwość, by roszczenie to przeszło na osoby uprawnione do dziedziczenia, mianowicie powództwo musi być wytoczone za życia uprawnionego albo uznane za życia uprawnionego. W takiej sytuacji dziedziczymy nie prawo do zadośćuczynienia, tylko roszczenie o nie.³⁰

7. Podsumowanie

K.c. przewiduje kilka roszczeń dla osób najbliższych zmarłemu poszkodowanemu w wyniku tzw. czynu niedozwolonego tj. :

- a. zwrot kosztów leczenia
- b. zwrot kosztów pogrzebu

---

²⁸ M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

²⁹ Postanowienie SN(7) z 27.06.2014 r., III CZP 2/14, OSNC 2014, nr 12, poz. 124.

³⁰ M. Wałachowska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 446.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz

Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz

| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219

| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

c. renta odszkodowawcza (obligatoryjna i fakultatywna)

d. odszkodowanie

e. zadośćuczynienie

W tym poradniku staraliśmy się wskazać wszystkim czytelnikom w jakich sytuacjach można dochodzić w/w roszczeń.

E-book ma charakter wyłącznie informacyjny, nie stanowi porady prawnej.

W celu uzyskania porady prawnej zapraszamy do kontaktu z naszą kancelarią.

<https://kancelariagruchacz.pl/>

tel.: 668735219

mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl

PS. Zachęcamy również do zapoznania się z naszymi artykułami blogowymi dotyczącymi tematyki odszkodowań:

<https://kancelariagruchacz.pl/category/porady-prawne-odszkodowania/>

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz

Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz

| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219

| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

www.kancelariagruchacz.pl

AUTORZY:

Michał Gruchacz - radca prawny OIRP w Warszawie, posiadający bogate doświadczenie zawodowe w zakresie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych dla poszkodowanych.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz

Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz

| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219

| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

www.kancelariagruchacz.pl

Mateusz Puławski – członek ELSA na Uniwersytecie w Białymstoku, cywilista znany ze swojego zamiłowania do tematyki odszkodowawczej, w szczególności roszczeń z tytułu śmierci osoby najbliższej.

MICHAŁ GRUCHACZ
KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Michał Gruchacz

Radca Prawny

Kancelaria Radcy Prawnego Michał Gruchacz

| ul. Centralna 40, 07-200 Wyszków | tel. + 48 668 735 219

| e-mail: sekretariat@kancelariagruchacz.pl | NIP 7621982983 | REGON 380867003

www.kancelariagruchacz.pl